

Themacafé doet concept RES uit de doeken

De regio Holland Rijnland werkt hard aan de Regionale Energie Strategie (RES). 1 juni van dit jaar moet een eerste conceptversie klaar zijn. Deze bevat nog geen uitgewerkt plan met concrete locaties, maar eerder een aantal denkrichtingen. Of kortweg, geen kaart met kruisjes maar vlekken waar duurzame opwekking van energie mogelijk zou zijn. Tijdens een drukbezocht Themacafé Energie in Holiday Inn in Leiden op woensdag 19 februari, kregen raadsleden, statenleden en andere stakeholders uitleg over enkele inhoudelijke thema's en over het verdere RES-proces.

Het waarmaken van de ambities in het Nationaal Klimaatakkoord, steunt voor een belangrijk deel op de Regionale Energie Strategieën waaraan momenteel dertig regio's in Nederland werken. De uiteindelijke RES geeft ambities en concrete plannen voor warmte, energiebesparing en duurzame opwekking van energie. Maar de huidige conceptversie bevat straks vooral nog veel mogelijkheden, potenties en denkrichtingen. Op 1 juni moet iedere regio een conceptversie van de RES opleveren, waarna het Planbureau voor de Leefomgeving de ambities van alle regio's doorrekent. Na de terugkoppeling in oktober krijgt iedere regio tot 1 maart 2021 om te komen tot een definitieve RES.

Holland Rijnland is één van die regio's waar momenteel wordt gewerkt aan de conceptversie. Naast denkrichtingen benoemt het ook benodigde randvoorwaarden, zoals wet- en regelgeving van de provincie of de rijksoverheid.

Dat het onderwerp leeft in de regio, bleek uit de enorme opkomst van het Themacafé waar in allerijl extra stoelen werden aangesleept. Tijdens een plenaire opening benadrukte Liesbeth Spies, als Dagelijks Bestuurslid voor het thema Energie en voorzitter van de Stuurgroep RES, nog maar eens dat de concept RES wellicht wat abstract en algemeen van aard is. 'En ja, het is besturen met vele onzekerheden en niet alle besluiten zullen ons overal in dank worden afgenomen. Maar het is belangrijk dat we op een fatsoenlijke en evenwichtige manier tot afspraken komen. Wij doen onze best om u zo goed mogelijk te betrekken bij dit proces, maar de tijdsdruk is enorm. Eind volgende maand wordt het document vrijgegeven, waarna u nog uw wensen en bedenkingen en kunt aanleveren.'

Hierna verdeelden de aanwezigen zich over twee rondes met verschillende deelsessies. Hierin stonden verschillende uitvoeringslijnen centraal. Het Thema Energie en Ruimte, kwam in beide rondes terug. Daarnaast werd er in sessies ingezoomd op Energiebesparing, Duurzame Mobiliteit en Warmte.

In de sessies over Energie en Ruimte, werd uitgelegd hoe de denkrichtingen waarmee nu wordt gewerkt, tot stand zijn gekomen. Om de complexe materie enigszins behapbaar te houden, wordt met twee richtingen gewerkt; één waarin lokale initiatieven en landschap de leidraad vormen en één gebaseerd op infrastructuur en landschap. De no-go areas zijn gebaseerd op veiligheids- en milieuriichtlijnen. Bij de laatste denkrichting gaat de aandacht vooral naar opwek langs infrastructuur, waarbij geconcentreerde opwekking en zonnepanelen langs wegen een prominente rol hebben. Bij de andere variant vormen lokalen initiatieven het uitgangspunt en is er een grotere rol voor windenergie. Een derde variant die momenteel nog uitgewerkt is een zogenaamde 'provinciale' denkrichting waarbij er extra aandacht is voor het behouden van het Groene Hart.

Voor netbeheerder Liander hebben de keuzes in de regio impact op de bovengrondse elektriciteitsstations en de kabels en de leidingen in de grond: 'Door samen tijdig inzicht te hebben in de ontwikkelingen in een bepaald gebied, kunnen we de juiste investeringsbeslissingen voor het energienet nemen. Met elkaar zijn we verantwoordelijk om een optimale regionale duurzame energievoorziening te ontwerpen, zodat we geen onnodige maatschappelijke kosten maken', aldus Esmeralde van Vliet namens Liander.

Bij het thema Energiebesparing viel vooral op dat er in potentie veel mogelijk is, maar dat er nu nog slechts 3% van de doelstellingen voor 2030 is gerealiseerd. Naast kennisdelen en het verplichten tot energielabels viel de Schooldakrevolutie op, waarbij scholen worden aangezet tot verduurzaming door zonnepanelen op daken. Tijdens de discussie werd een oproep gedaan om vooral lokale initiatieven te betrekken bij de regionale besparing. En gemeenten moeten een actieve rol nemen om burgers te enthousiasmeren tot verduurzaming.

Bij het thema Warmte stond het zoeken naar warmtebronnen centraal. Hoeveel restwarmte komt er straks uit Rotterdam? Hoeveel potentie is er bij ons in de regio vanuit technieken als bijvoorbeeld aquathermie of geothermie? Ook waren er vragen over waterstof, dat eigenlijk geen warmtebron is maar een opslagmedium. De komende tijd worden de potenties van de verschillende bronnen in onze regio steeds meer helder en komend jaar al zullen gemeenten in een warmtetransitievisie aan moeten geven hoe ze het aardgas gaan vervangen door nieuwe bronnen.

Het Hoogheemraadschap van Rijnland ziet kansen bij het thema warmte: 'Het hoogheemraadschap wil energie neutraal zijn in 2025 en zet, naast zon en wind, met name ook in op de verdere ontwikkeling van aquathermie met warmte uit de zuiveringen' geeft Thea Fierens aan namens het Hoogheemraadschap. 'In Nieuwkoop is al een eerste project van start gegaan, Oegstgeest is in onderzoek en ook voor de nieuwbouwwijk in Valkenburg staat aquathermie op de agenda. Verder wordt ingezet op biogas/groen gas uit de slibverwerking.'

Het thema Duurzame Mobiliteit is geen verplicht nummer in de RES, maar heeft een zo grote impact dat hij in Holland Rijnland wel als thema mee wordt genomen. Het gaat dan natuurlijk om laadpalen, die de toenemende elektrificering van de mobiliteit moeten faciliteren. Maar het gaat ook om gedragsverandering en bijbehorende wijzigingen van de mobiliteit. Meer fietsen, autodelen maar ook meer gebruik maken van (zero emissie) openbaar vervoer leiden ook tot minder gebruik van fossiele brandstoffen en dus minder CO₂ uitstoot.

De avond werd afgesloten met een plenaire terugkoppeling, waarin de geluiden en conclusies uit de verschillende deelsessies kort de revue passeerden. Leo Maat, wethouder in Alphen aan den Rijn en ambassadeur van het thema Duurzame Mobiliteit in de Stuurgroep, benadrukt dat het onderwerp meer behelst dan de elektrificatie van het wegverkeer. 'Het gaat ook om zaken als goed openbaar vervoer, betere fietspaden en de inzet op deelautogebruik.'

Ashley North, wethouder in Leiden en Stuurgroep lid vanuit de Omgevingsdienst West-Holland, benadrukte dat er bij energiebesparing nog grote stappen moeten worden gemaakt: 'Er ligt een stevige opgave bij het verduurzamen van woningen en van bedrijven. Ook de gemeenten zelf moeten goed kijken naar hun eigen onroerend goed portefeuille bij de verduurzamingslag.'

De Leidse wethouder Fleur Spijker koppelde, als ambassadeur Warmte binnen de Stuurgroep, terug over dit thema: 'We zijn hier voor een belangrijk deel afhankelijk of de warmteleiding uit Rotterdam daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Wat we wel weten, is dat in onze regio de bodemgesteldheid voor aardwarmte niet optimaal is.'

Karin Hoekstra, wethouder in Hillegom en ook Stuurgroeplid, sprak als laatste over de complexiteit rondom ruimte en energie: 'De presentaties van de twee denkrichtingen leverden nog veel vragen op. Er gaan ook stemmen op om de twee denkrichtingen tot één richting samen te voegen. In elk geval is het van belang om eerst een goede denkrichting te hebben liggen en daarmee de participatie aan te gaan.'

Dat het onderwerp Energietransitie de gemoederen bezighoudt in de regio, werd met dit Themacafé onderschreven. 'Ik begrijp dat er nog veel vragen zijn rondom de transitie en de RES', vatte Liesbeth Spies samen. 'Zullen we op korte termijn nog een sessie beleggen over deze onderwerpen?' Dat voorstel kon op grote instemming rekenen. Daarom wordt op 18 maart een bijzondere algemene bestuursvergadering gehouden voor niet alleen de AB- leden maar voor alle raadsleden in onze regio. Hiervoor volgt binnenkort een uitnodiging.

Ook schetste Liesbeth Spies het vervolgtraject op hoofdlijnen: 'Eind maart wordt het concept van de RES naar alle gemeenten gestuurd. De raden krijgen dan de gelegenheid wensen en bedenkingen mee te geven. Gedurende de zomer maakt het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) een totaalbeeld van alle RESsen. Zowel de wensen en bedenkingen als de resultaten van de doorrekening worden verwerkt in een definitieve RES die vervolgens voor instemming wordt voorgelegd aan Provinciale Staten, de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap en alle gemeenteraden. Ook externe partijen worden op regionaal niveau betrokken. Zij hebben zitting in de, eind vorig jaar opgerichte, Programmaraad.'

Het afsluitend woord was aan Berend Potjer, gedeputeerde van de provincie Zuid-Holland: 'Goed om te zien dat u allen zo betrokken bent bij de energietransitie. Zuid-Holland heeft zeven RES-regio's en we hebben als provincie de samenwerking met elke regio hard nodig. Laten we die verbinding blijven zoeken.'